

**საბავშვო ლიტერატურა და იდეოლოგია: თარგმანის პრობლემა (რადიარდ
კიპლინგის ზღაპრების და მათი ქართული თარგმანების მიხედვით)**

მედეა სამხარაძე

*სამაგისტრონაშრომიწარდგენილიაილიასსახელმწიფოუნივერსიტეტის
მეცნიერებისდახელოვნებისფაკულტეტზეანგლისტიკაში ფილოლოგიის მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

უცხო ენათა ფილოლოგია (ანგლისტიკა, გერმანული ფილოლოგია, რომანული
ფილოლოგია) და შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა (მიმართულება:
ანგლიტიკა)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ნინო მატარაძე, ასოცირებული პროფესორი

ანგლისტიკა

ილიასსახელმწიფოუნივერსიტეტი

თბილისი, 2019

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი , ვაცხადებ , რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ , გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს , რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად”

მედეა სამხარაძე ,25.06.2019

სარჩევი

1. შესავალი.....	1
2. თავი 1. საბავშვო ლიტერატურა და იდეოლოგია.....	4
1.1. საბავშვო ლიტერატურის ისტორია.....	4
1.2. საბავშვო ლიტერატურა, როგორც დამოუკიდებელი ჟანრი.....	11
1.3. საბავშვო ლიტერატურა, როგორც იდეოლოგია.....	12
3. თავი 2. ლიტერატურული ტექსტის იდეოლოგიის თარგმნის პრობლემა....	15
2.1. თარგმანის კვლევები როგორც „ინტერდისციპლინა“ და ძირითადი პარადიგმები.....	15
2.2. იდეოლოგია და თარგმანი.....	22
2.3. იდეოლოგიური ტექსტის თარგმნა vs იდეოლოგიის გავლენა თარგმანზე.....	24
2.4. კრიტიკული დისკურსის ანალიზი.....	27
4. თავი 3. იდეოლოგიური მარკერები რადიარდ კიპლინგის მოთხრობების ციკლში Just So Stories და მათ ქართულ თარგმანში.....	31
3.1. რადიარდ კიპლინგი და ბრიტანეთის იმპერიული იდეოლოგია.....	31
3.2. კიპლინგის Just So Stories: იდეოლოგიური მარკერები და მათი ქართული თარგმანი.....	37
5. დასკვნა.....	46
6. ბიბლიოგრაფია.....	48

აბსტრაქტი

საქართველოში საბავშვო ლიტერატურის თარგმნისადმი მზარდი ინტერესი აღინიშნება. ეს განსაკუთრებით ეხება ანგლო-საქსური კულტურის წიაღში შექმნილ ინგლისურენოვან ლიტერატურას. კვლევაში განხილულია ინგლისურენოვანი საბავშვო ლიტერატურის თარგმნასთან დაკავშირებული იდეოლოგიური ასპექტები, რადგან დადგენილია, რომ ნებისმიერი სახის საბავშვო ლიტერატურული ტექსტი ასახავს გარკვეულ იდეოლოგიას. კვლევისთვის განსაკუთრებული ინტერესის საგანს წარმოადგენს იმ პრობლემის განხილვა, რომლისწინაშეც მთარგმნელი დგება ნებისმიერი ლიტერატურული ტექსტის თარგმნისას. პრობლემა გულისხმობს საწყისი ტექსტის იდეოლოგიური მახასიათებლების არაერთგვაროვან მიმღებლობას სამიზნე მკითველის მიერ იმის გათვალისწინებით, რომ ისინი ხშირად მნიშვნელოვნად განსხვავდება მისი კულტურისთვის და თანამედროვეობისთვის დამახასიათებელი იდეოლოგიისგან.

საკვლევ მასალად გამოყენებულია რადიარდ კიპლინგის „აი, როგორ და რატომ“ ზღაპრების ციკლი, რომლიდანაც 5 ზღაპარია შერჩეულია, რადგან სწორედ ამ ზღაპრებში ვლინდება ყველაზე ცხადად ის იდეოლოგიური ასპექტები, რომელიც კიპლინგის იმპერიალიზმს ასახავს.

კვლევა ინტერდისციპლინური მიდგომით არის წარმართული. საწყისი და სამიზნე ტექსტების შედარება ეყრდნობა ლორენს ვენუტის მიერ შემუშავებულ „გაშინაურების“ და „გაუცხოების“ სტრატეგიებს. შედარებით უფრო დეტალური ანალიზისთვის გამოყენებულია ვინესა და დარბელნეს თეორიები და კრიტიკული დისკურსის ანალიზი.

კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ კიპლინგის Just So Stories ზღაპრების კრებულის ქართულ თარგმანებში იდეოლოგიური მარკერები შენარჩუნებულია. მთარგმნელების მიერ გამოყენებული სტრატეგიებისაწყის ტექსტში მოცემული

კულტურისა და იდეოლოგიის სამიზნე აუდიტორიისთვის აუთენტურად მიწოდებას უწყობს ხელს. შესაბამისად, თარგმანებში ნათლად აისახება იმ პერიოდისბრიტანეთის დომინანტური იდეოლოგია, როდესაც კიპლინგის განხილული ზღაპრები დაიწერა, მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული იდეოლოგია თანამედროვე მკითხველში განსხვავებულ დამოკიდებულებას იწვევს.

საკვანძო სიტყვები: იდეოლოგია,საბავშვო ლიტერატურა, იდეოლოგიური თარგმანი, კოლონიალიზმის მარკერები

Abstract

The purpose of the thesis is to explore the ideological aspects of translating children's literature. It has been proved that all children's books contain ideology to some extent. The research examines the obstacles a translator has to overcome when translating ideology in literary texts and children's literature, in particular. It shows how difficult it is for the target audience to accept and understand the ideological aspects of the original texts, considering different those texts are, from the ideology that is typical of their culture.

The research is based on Rudyard Kipling's "Just So Stories" from which five fairytales are selected. The texts are chosen carefully, according to the relevance to the research issues. These fairytales clearly demonstrate the ideological aspects of Kipling's imperialism.

The research is conducted according to an interdisciplinary approach. In the given paper, Venutti's "Domestication" and "Foreignisation" approaches are applied. Vinay and Darbelnet's strategies and CDA are used for more detailed analysis of the research topics.

It is suggested that ideological markers of Kipling's "Just So Stories" are fully retained in the translated texts. Vinay and Darbelnet's translation strategies and Venuti's foreignization strategy have been employed to transfer the ideological markers of the original texts to the target audience despite the changing attitude to the ideology reflected in the target text.

Key words: Ideology, Imperialism, Ideological Translation, Colonial Markers

მადლობა

მადლობას ვუხდით ჩემს ხელმძღვანელ ნინო მატარაძეს იმ შენიშვნებისა და რეკომენდაციებისთვის, რითიც დიდი დახმარება გამიწია წინამდებარე სამაგისტრო ნაშრომის შესრულებაში.